

สรุป อภิปรายผล การวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้เกรดของอาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยพิจารณาจากการกระจายของเกรดนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาวิธีการที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

การศึกษาสภาพการให้เกรดของอาจารย์ในระดับบัณฑิต ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารการประเมินผลรายวิชาที่อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ประเมินผลในช่วงปีการศึกษา 2531-2533 เพื่อให้ทราบลักษณะและสภาพทั่วไปของระดับเกรดที่ผู้สอนประเมินผล โดยขอความร่วมมือไปยังสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้รวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

สำหรับวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้วิจัยได้แยกศึกษาตามประเภทรายวิชา คือ รายวิชาประเภทบรรยาย รายวิชาประเภทปฏิบัติการ รายวิชาประเภทสัมมนา และรายวิชาประเภทฝึกภาคสนาม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 238 คน จากจำนวนประชากร 738 คน โดยเก็บข้อมูลตามประเภทรายวิชาที่สอน คือ รายวิชาประเภทบรรยาย เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 153 คน รายวิชาประเภทปฏิบัติการ เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 40 คน รายวิชาประเภทสัมมนา เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 38 คน และรายวิชาประเภทฝึกภาคสนาม

เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากประชากร 7 คน มีผู้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 85.29 โดยมีผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถามรายวิชาประเภทบรรยาย 122 คน รายวิชาประเภทปฏิบัติการ 38 คน รายวิชาประเภทสัมมนา 36 คน และรายวิชาประเภทฝึกภาคสนาม 7 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติภาคบรรยาย โดยคำนวณความถี่และร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล สรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ให้เกรดของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ลักษณะเกรดที่อาจารย์ให้ครอบคลุมทุกระดับเกรด คือ ระดับเกรดสูง ปานกลาง และต่ำ ส่วนใหญ่ เกรดที่ให้อยู่ในระดับเกรดสูง และมีการให้เกรดระดับต่ำน้อยมาก โดยคณะที่มีการให้เกรดระดับต่ำส่วนใหญ่เป็นคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

2. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า

2.1 ชั่วโมงแรกผู้สอนได้จัดทำประมวลการสอนรายวิชาแก่นักศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนให้นักศึกษาทราบ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ผู้สอนใช้เครื่องมือหลายประเภทในการวัดผลผู้เรียน โดยทั่วไปผู้สอนใช้รายงานร่วมกับเครื่องมือประเภทอื่น ๆ ตามประเภทวิชาที่สอน เช่น รายวิชาบรรยาย ใช้ร่วมกับแบบทดสอบ รายวิชาปฏิบัติการใช้ร่วมกับการทดสอบภาคปฏิบัติ รายวิชาสัมมนาใช้ร่วมกับการสังเกต การอภิปราย หรือการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน รายวิชาฝึกภาคสนามใช้ร่วมกับแบบสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การวัดผล ผู้สอนทำการวัดผลผู้เรียนเป็นระยะ โดยการทดสอบให้ทำรายงาน หรือการสังเกตการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน แล้วจึงประเมินผลสรุปพร้อมด้วยวิธีการตัดเกรด

2.4 การตัดเกรด โดยทั่วไปผู้สอนใช้วิธีอิงเกณฑ์ร่วมกับอิงกลุ่ม วิธีอิงเกณฑ์อย่างเดียว หรืออิงกลุ่มอย่างเดียว โดยพิจารณาองค์ประกอบภายนอกร่วมด้วย ได้แก่ ระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และ

ประเภทวิชาที่ศึกษา เช่น บัณฑิต เลือก

3. วิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล จากการวิเคราะห์วิธีการตัดเกรดของผู้สอนพบว่า ในการประเมินผลการเรียน เป็นระดับคะแนน A, B^+, B, \dots ผู้สอนส่วนใหญ่มีรูปแบบในการตัดเกรด โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์ ร่วมกับอิงกลุ่ม บางคนใช้วิธีอิงเกณฑ์อย่างเดียว หรือวิธีอิงกลุ่มอย่างเดียว และในการประเมินผลการเรียนเป็น s (พึงพอใจ) u (ไม่พึงพอใจ) ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีรูปแบบในการตัดเกรด แต่ให้เกรดตามดุลยพินิจของผู้สอนจากการปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาการร่วมกับผู้เรียน โดยพิจารณาองค์ประกอบภายนอกอื่น ๆ ร่วมด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปการศึกษาวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาสภาพการให้เกรดของอาจารย์ผู้สอน สภาพการวัดและประเมินผลการเรียน และวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า มีข้อค้นพบจากการวิจัยที่สอดคล้องหรือแตกต่างจากแนวคิดของนักการศึกษา และเป็นประเด็นที่นำมาสู่การอภิปรายดังนี้

1. การกระจายของเกรดนักศึกษา ตามข้อค้นพบการให้เกรดของผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล มีอยู่ในทุกระดับเกรดคือ ระดับเกรดสูง ปานกลาง และต่ำ โดยส่วนใหญ่มีการกระจายอยู่ในระดับเกรดสูงคือ A, B^+ และ B ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Millman และ Joson (1983) ซึ่งพบว่า การให้เกรดระดับบัณฑิตศึกษามีเพียง 2 ระดับ คือ A, B และเมื่อนิยามมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจัดว่า ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับมาตรฐานของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ตามข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า มีการประเมินผลระดับต่ำอยู่น้อยมาก และส่วนใหญ่คณะที่มีการประเมินผลระดับต่ำ คือ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารการรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ พบว่า มิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาอย่างชัดเจน โดยทั่วไปจะระบุว่ารับผู้สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนสุดท้ายระดับปริญญาตรี ทุก

สาขาวิชา และไม่จำกัดคะแนนเฉลี่ยสะสม บางสาขาวิชาไม่ได้กำหนดว่าผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน ดังนั้นคุณสมบัติเหล่านี้มีส่วนที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน เมื่อเข้ามาศึกษาจึงมีทั้งกลุ่มผู้เรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระดับสูง ปานกลาง และต่ำ ร่วมอยู่ด้วย เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทางการเรียนที่หลากหลาย มีทั้งกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้ตรงกับสาขาวิชาและไม่ตรงกับสาขาวิชา มีบางกลุ่มยังไม่เคยทำงานมาก่อน จึงขาดประสบการณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่ศึกษา ซึ่งจะมีส่วนช่วยเสริมความรู้ในการศึกษาได้ หรือมีบางกลุ่มที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษาโดยที่ยังไม่เคยทำงานมาก่อน เมื่อเข้ามาศึกษาจึงขาดเป้าหมายทางการเรียน นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้สอนพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับเกรดต่ำ มักเป็นผู้ที่ขาดเรียนบ่อยมาก ส่งผลให้คะแนนสอบไม่ดี หรือเป็นผู้ที่ส่งงานล่าช้ากว่ากำหนด ส่งงานไม่ครบถ้วน รายงานด้อยคุณภาพ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการให้เกรดของผู้สอนทำให้มีการประเมินผลเกรดกระจายอยู่ในระดับเกรดต่ำร่วมอยู่ด้วย สภาพการให้เกรดเช่นนี้หากเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยทั่วไปแล้ว ผู้เรียนที่มีผลการศึกษาระดับต่ำ (D, D+, D, F) จัดว่ามีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานต้องเรียนซ้ำเพื่อปรับเกรดให้สูงขึ้น (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534)

2. วิธีการตัดเกรดหรือให้เกรดของผู้สอน จากข้อค้นพบผู้สอนส่วนใหญ่ที่ตัดเกรดเป็นระดับคะแนน (A, B+, B, ...) มีวิธีการตัดเกรดแบบมีรูปแบบ ส่วนผู้สอนที่ตัดเกรดเป็นสัญลักษณ์ S, U ส่วนใหญ่ไม่มีรูปแบบในการตัดเกรด เมื่อพิจารณาระบบการให้เกรดทั้ง 2 ลักษณะ พบว่า การให้เกรดเป็นระดับคะแนน (A, B+, B, ...) มีหลายระดับเกรด จึงเป็นระบบการให้เกรดที่ค่อนข้างละเอียดกว่า การให้เกรดเป็น S, U ซึ่งมีเพียง 2 ระดับเกรด ดังนั้นการให้เกรดเป็นระดับคะแนนนี้ ถ้านำวิธีการตัดเกรดแบบไม่มีรูปแบบมาใช้จะทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการพิจารณาตัดสินของผู้สอน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการตัดเกรดแบบมีรูปแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิบัติที่อิงหลักการอย่างชัดเจน โดยนำวิธีการทางสถิติมาช่วยในการพิจารณาตัดสิน เพื่อให้ผลการประเมินสามารถจำแนกผู้เรียนได้ละเอียดชัดเจนขึ้น ส่วนการให้เกรดเป็น S, U นั้น เนื่องจากมีเพียง 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่าน ผู้สอนสามารถตัดสินใจเพื่อจำแนกผู้เรียนได้ง่ายกว่า และจากการศึกษาเอกสารการประเมินผลพบว่าโดยทั่วไปวิชาที่มีการประเมินผลเป็น S หรือ U มักเป็นรายวิชาที่ไม่จำเป็นต้องจำแนกผู้เรียนเป็นระดับ เช่น รายวิชาฝึกภาคสนาม

นอกจากนี้จากข้อค้นพบ ผู้สอนที่ตัดเกรดแบบมีรูปแบบส่วนใหญ่ใช้วิธีการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ร่วมกับอิงกลุ่ม มากกว่าวิธีการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์หรือวิธีอิงกลุ่ม และวิธีการตัดเกรดที่ผู้สอนปฏิบัตินี้ พบว่า มีความสอดคล้องตามหลักการหรือแนวคิดของนักวัดผล แต่วิธีการปฏิบัติอาจจะต่างกับที่นักวิชาการบางท่านกล่าวไว้ดังนี้

2.1 การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ร่วมกับอิงกลุ่ม จากข้อค้นพบผู้สอนปฏิบัติโดยการกำหนดเกณฑ์ผ่านชั้นมาก่อน แล้วคัดเลือกผู้สอบผ่านเกณฑ์ จากนั้นจึงพิจารณาคะแนนสอบของผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์แต่ละคนเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ เพื่อตัดเกรดแต่ละระดับและพบว่า ส่วนใหญ่เกณฑ์ผ่านที่ผู้สอนกำหนดเป็นคะแนนเปอร์เซ็นต์ จากนั้นจึงตัดเกรดแบบอิงกลุ่มเพื่อจำแนกผู้เรียนเป็นระดับคะแนน A, B⁺, B, ... โดยนำคะแนนสอบของผู้สอบผ่านเกณฑ์มาคำนวณค่า X และ S.D. พร้อมทั้งกำหนดเกรดแต่ละระดับจากค่า X + S.D. ตามความเหมาะสม หรือโดยนำคะแนนสอบของผู้สอบผ่านเกณฑ์มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วตัดเกรดตามช่วงห่างของคะแนน วิธีการตัดเกรดแบบนี้จัดว่าเป็นวิธีการที่เกิดจากการผสมผสานแนวคิดหรือหลักการของการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม ซึ่งจัดว่าสอดคล้องตามหลักการที่นักวัดผล อาทิ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2527) กล่าวถึง การให้เกรดโดยยึดหลักการประเมินว่ามี 2 แบบคือ

1. ยึดหลักของการประเมินอิงเกณฑ์ (Criterion-references Education) เป็นการให้เกรดโดยเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

2. ยึดหลักของการประเมินอิงกลุ่ม (Norm-referenced Evaluation) เป็นการให้เกรดโดยเปรียบเทียบกับนักศึกษาทั้งชั้น วิธีนี้ตามการปฏิบัติของผู้สอนพบว่า จะแตกต่างกันตรงที่กลุ่มที่นำมาประเมินผลซึ่งจะเปรียบเทียบเฉพาะผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์ ผู้ไม่สอบผ่านเกณฑ์จะไม่นำมาพิจารณา แล้วจึงจัดลำดับคนที่ได้คะแนนสูงสุดได้เกรดสูงสุด คนที่ได้คะแนนต่ำสุดในกลุ่มจะได้เกรดที่ถือว่าสอบผ่านตามที่ผู้สอนกำหนด

และเมื่อพิจารณาวิธีการตัดเกรดที่ บุญธรรม กิจปริตธาวิสุทธิ (2533) กล่าวถึงซึ่งเป็นวิธีการให้เกรดของ Dewey B. Strit พบว่า การตัดเกรดของผู้สอนด้วยวิธีปฏิบัติเช่นนี้แตกต่างกับวิธีของ Dewey B. Strit ซึ่ง บุญธรรม กิจปริตธาวิสุทธิ กล่าวว่า เป็นวิธีการให้เกรดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

2.2 การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ ตามข้อค้นพบผู้สอนมีวิธีการปฏิบัติโดยการกำหนดคะแนนเกณฑ์สอบผ่านของเกรดแต่ละระดับเป็นเปอร์เซ็นต์ แล้วจึงตัดเกรดตามเกณฑ์ที่

กำหนดขึ้น การตัดเกรดลักษณะนี้พบว่า คล้ายคลึงกับการให้เกรดของมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ซึ่ง อุตมพร จามรมาน (2533) กล่าวไว้ว่า ใช้คะแนนเต็ม 100 เป็นหลักในการจัดกลุ่ม นิสิตเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มได้ 100, 75-99, 51-74, 26-50 และต่ำกว่า 26 ซึ่งเป็น จุดเริ่มต้นของการให้เกรดตามกลุ่มคะแนนโดยอาศัยตัวอักษร A, B, C, D, F และสอดคล้อง กับวิธีการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ ที่ เปรมใจ สุขสมานวงศ์ (2522) ได้ศึกษาพบว่ารูปแบบ การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ที่ผู้สอนนิยมปฏิบัติ ใช้วิธีการอิงคะแนนเปอร์เซ็นต์

2.3 การตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม ตามข้อค้นพบเป็นการนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มมากำหนดระดับเกรดแต่ละระดับจากค่า $\bar{X} + S.D.$ โดยการปรับค่า S.D. สำหรับเกรดแต่ละระดับให้เหมาะสมตามความสามารถของกลุ่มผู้เรียน หรือโดยการนำคะแนนสอบของนักศึกษา มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วพิจารณาช่วง ห่างของคะแนนแต่ละช่วง เพื่อตัดเกรดแต่ละระดับ โดยเปรียบเทียบคะแนนสอบของผู้เรียน กับคะแนนสอบในกลุ่ม วิธีการนี้สอดคล้องตามหลักการของการประเมินผลแบบอิงกลุ่มตาม แนวคิดของ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2527) และสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ Gronlund (1978) ที่กล่าวว่า เป็นการตัดสินความรู้ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนเปรียบเทียบกับ ผู้เรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้การให้เกรดลักษณะนี้ควรใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีจำนวนมาก

3. การวัดผลการเรียน จากข้อค้นพบผู้สอนใช้เครื่องมือในการวัดผลหลาย ประเภทและเครื่องมือที่ใช้มีความแตกต่างกัน เนื่องจากธรรมชาติและจุดมุ่งหมายทางการ ศึกษารายวิชาแต่ละประเภทมีจุดเน้นต่างกัน ซึ่ง บุญเชิด ภิญญโณนันทพงษ์ (2519) กล่าวถึง การวัดผลที่มีประสิทธิภาพว่า สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการ ประเมินผลให้ชัดเจน เลือกใช้เครื่องมือให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการ วัด พยายามใช้เทคนิคการวัดหลาย ๆ วิธี ดังนั้นข้อค้นพบดังกล่าวจัดได้ว่า การวัดผลของ ผู้สอนโดยทั่วไปสอดคล้องตามข้อคิดเห็นของ บุญเชิด ภิญญโณนันทพงษ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบ พื้นฐานของการวัดผลที่มีประสิทธิภาพทางหนึ่ง

เมื่อพิจารณาเครื่องมือที่ผู้สอนใช้ในการวัดผล การเรียนตามข้อค้นพบส่วนใหญ่ ผู้สอนรายวิชาทุกประเภทใช้รายงานในการวัดผลร่วมกับเครื่องมือประเภทอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รายงานเป็นเครื่องมือวัดผลประเภทหนึ่งที่ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาใช้ประกอบการวัด และประเมินผลผู้เรียน และสำหรับการวัดผลรายวิชาแต่ละประเภทตามข้อค้นพบรายวิชา

บรรยายผู้สอนใช้ แบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจในเนื้อหาภาคทฤษฎี พบว่าสอดคล้องกับผล
การศึกษาของ สุวิมล ว่องวานิช (2533) รายวิชาปฏิบัติการ ผู้สอนใช้แบบทดสอบข้อเขียน
และการสอบปฏิบัติพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของการวัดผลภาคปฏิบัติของ จรินทร์ อานีรัตน์
(2519) ซึ่งกล่าวว่า ควรมีการสอบปฏิบัติ (Performance Test) สอบข้อเขียน (Written
Test) สอบโดยใช้เครื่องมือวัด เช่น การทดสอบสมรรถภาพทางกาย (Physical
Fitness Test) และสอบปากเปล่า (Oral Test) เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ
เป็นรายบุคคล รายวิชาสัมมนา ผู้สอนใช้การสังเกตในการประเมินความสามารถในการ
อภิปรายประเด็นปัญหาที่นำเสนอในชั้นเรียน รายวิชาฝึกภาคสนาม ผู้สอนวัดผลจากรายงาน
และการสังเกตพฤติกรรม ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในการวัดผลการเรียนระดับ
บัณฑิตศึกษารายวิชาบางประเภท เช่น รายวิชาฝึกภาคสนาม สัมมนา ไม่จำเป็นต้องใช้แบบ
ทดสอบในการวัด ผู้สอนสามารถวัดผลโดยใช้เครื่องมือประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบทดสอบ
เช่น รายงาน แบบสังเกต ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถวัดผลผู้เรียนได้เหมาะสมและสอดคล้อง
ตามวัตถุประสงค์และธรรมชาติของรายวิชามากกว่า

4. การประเมินผลการเรียน โดยทั่วไปการประเมินผลการเรียนของผู้สอนมี
รูปแบบและขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากข้อค้นพบผู้สอนส่วนใหญ่มีการจัดทำประมวล
การสอนรายวิชา ซึ่งระบุจุดมุ่งหมายของการศึกษา หัวข้อเนื้อหาวิชา แนวทางในการวัดและ
ประเมินผลการเรียน โดยมีการชี้แจงรายละเอียดดังกล่าวให้ผู้เรียนทราบในช่วงโมงแรก
ของการเรียนการสอน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน วิธีการ
ปฏิบัติของผู้สอนดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุตมพร จามรมา (2530) ซึ่งได้จัด
ลำดับไว้เป็นขั้นตอนแรกของการวัดและประเมินผลการเรียน โดยระบุว่าเป็นการวางแผน
ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้สอนนำเสนอในรูปของแนวการสอน (Course Outline)
และในขณะเรียนผู้สอนได้ดำเนินการวัดผลผู้เรียนเป็นระยะ จากข้อค้นพบผู้สอนรายวิชา
บรรยาย จัดให้มีการทดสอบระหว่างภาคเรียน เพื่อเป็นการวัดระดับความรู้และค้นหา
ข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การทดสอบลักษณะนี้สอดคล้องกับ
แนวคิดของ Bloom (1971) ซึ่งได้จำแนกว่าเป็นการประเมินผลย่อย (Formative
Evaluation) นอกจากนี้ข้อค้นพบในรายวิชาแต่ละประเภทผู้สอนมีวิธีการประเมินผลผู้เรียน
เพื่อวัดความสามารถหลาย ๆ ด้าน จากเครื่องมือวัดผลหลาย ๆ ประเภท ที่มีความแตกต่าง

กันตามความเหมาะสมของรายวิชาแต่ละประเภท แล้วจึงประเมินผลรวมจากผลการประเมินย่อย ๆ ทั้งหมด เพื่อตัดเกรด การปฏิบัติดังกล่าวของผู้สอนจัดว่าเป็นขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดของ สวัสดิ์ ปทุมราช (2531) ที่กล่าวว่า การให้เกรดรายวิชาจะต้องทำการสอบหลายครั้งและต้องใช้เกณฑ์การประเมินความรู้ความสามารถหลายอย่างตามความเหมาะสมกับรายวิชานั้น ๆ เช่น การทำภาคินพนธ์ รายงานหรือภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดน้ำหนักสำหรับการสอบและงานแต่ละชนิดไว้ แล้วนำผลมาเฉลี่ยตามน้ำหนัก เพื่อตัดเกรดครั้งสุดท้าย

ดังนั้นตามข้อค้นพบแนวคิดของการวัดผลประเมินผลการเรียนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การประเมินผลการเรียนที่ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดลปฏิบัติมีขั้นตอนหรือกระบวนการประเมินผลการเรียนที่ต่อเนื่องสอดคล้องกันและมีรูปแบบที่ชัดเจน โดยเริ่มตั้งแต่

1. การเตรียมการวัดและประเมินผล ซึ่งระบุแนวทางในการวัดและประเมินผลรายวิชาในประมวลการสอนรายวิชา พร้อมทั้งมีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบแนวทางการวัดผลประเมินผล
 2. การดำเนินการวัดผลประเมินผลผู้เรียนในขณะเรียนเป็นระยะด้วยวิธีการวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธี ตามที่ได้แจ้งให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลการเรียนในประมวลการสอนรายวิชา
 3. หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน มีการประเมินผลการเรียนขั้นสุดท้ายจากการประเมินผลการเรียนย่อย ๆ แต่ละครั้ง เพื่อตัดเกรดหรือให้เกรด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิธีการปฏิบัติที่มีรูปแบบสอดคล้องกันตามหลักการของการวัดและประเมินผล
- การปฏิบัติดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นข้อบ่งชี้ที่แสดงถึงประสิทธิภาพของวิธีการประเมินผลการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิเคราะห์วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. จากข้อค้นพบ การตัดเกรดหรือให้เกรดเป็นสัญลักษณ์ S (พึงพอใจ) และ U (ไม่พึงพอใจ) ที่ผู้สอนปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นวิธีการตัดเกรดแบบไม่มีรูปแบบ แต่ให้เกรดตาม

คุณลักษณะของผลสอนจากการปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาการกับผู้เรียน โดยพิจารณาองค์ประกอบภายนอกอื่น ๆ เช่น ความสนใจ ความเข้าใจ การเข้าเรียน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การตัดเกรดแบบมีรูปแบบ เช่น อิงเกณฑ์ หรืออิงกลุ่มมีส่วนน้อย ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการนำวิธีการตัดเกรดแบบมีรูปแบบมาใช้ให้มากขึ้น เช่น อิงเกณฑ์โดยการกำหนดคะแนนสอบผ่านเป็นเปอร์เซ็นต์ ผู้สอบได้มากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนดให้ S ต่ำกว่าให้ U หรือวิธีอิงกลุ่มโดยนำคะแนนสอบของกลุ่มมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม (S.D.) และกำหนดเกณฑ์ผ่านจากค่า $\bar{X} + S.D.$ ตามความเหมาะสมของความสามารถในกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่า $\bar{X} + S.D.$ ให้เกรด S ต่ำกว่าให้เกรด U ทั้งนี้เพราะการตัดเกรดแบบมีรูปแบบจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้การประเมินผลมีความเชื่อมั่นมากขึ้น

2. จากข้อค้นพบ การวัดผลรายวิชา สัมมนา และฝึกภาคสนาม ผู้สอนใช้วิธีการสังเกต ควบคู่กับรายงาน เพื่อประเมินผลผู้เรียน ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการใช้แบบสอบถามหรือแบบวัดทัศนคติควบคู่กับการสังเกต เพื่อวัดคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ เช่น วัดทัศนคติ ความคิดเห็น หรือความสนใจ ในรายวิชาฝึกภาคสนาม เพื่อให้การวัดผลชัดเจนยิ่งขึ้น

3. จากข้อค้นพบ การประเมินผลรายวิชาฝึกภาคสนาม ผู้สอนประเมินผลจากรายงานสรุปสิ่งที่ได้รับหรือสิ่งที่ปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม และการสังเกตพฤติกรรม ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการนำเสนอโครงการภายหลังจากที่ได้รับการฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อเป็นการประเมินความคิดริเริ่มจากสิ่งที่ได้รับในการฝึกภาคสนาม

4. จากข้อค้นพบ องค์ประกอบภายนอกที่ผู้สอนนำมาพิจารณาในการให้เกรดนักศึกษา ส่วนใหญ่คำนึงถึงระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษา และประเภทวิชาที่ศึกษา เช่น บัณฑิต เลือกลง แสดงให้เห็นว่า การประเมินผลของผู้สอนส่วนใหญ่อิงกับระเบียบการวัดและประเมินผลเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นสถาบันศึกษาควรจะให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหรือให้ข้อคิดเห็น เพื่อทบทวน ปรับปรุง เพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ ของระเบียบ เพื่อพัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลที่ใช้อยู่ให้มีมาตรการปฏิบัติที่ถูกต้อง สอดคล้องตามหลักการวัดและประเมินผล และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ และอ้างอิงของผู้สอน

5. จากข้อค้นพบ มีการประเมินผลเกรดระดับต่ำในบางคณะ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการประชุมพิเศษ ชี้แจงให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก

การปรับตัว การเตรียมความพร้อม สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนในการเรียน การค้นคว้าแก่ผู้เรียน และในส่วนของ การคัดเลือกผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา ในขั้นแรกของการคัดเลือกควรระบุคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัครเข้าศึกษาให้ชัดเจน เช่น การระบุสาขาวิชาของผู้มีสิทธิ์สมัครควรระบุให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสาขาวิชาที่จะรับเข้าศึกษา และควรระบุคะแนนเฉลี่ยสะสม หรือ ประสบการณ์การทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากข้อค้นพบการวัดและประเมินผลระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล มีการตัดเกรดแบบมีรูปแบบโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีอิงเกณฑ์ร่วมกับอิงกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ผ่าน เพื่อใช้ในการตัดสินผู้สอบผ่านเกณฑ์ หากเกณฑ์ที่กำหนดสูงหรือต่ำเกินไปอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินผลผู้เรียน คณะแนะเกณฑ์จึงมีความสำคัญสำหรับการประเมินผลลักษณะนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการศึกษาวิธีการกำหนดคะแนนเกณฑ์หรือคะแนนจุดตัดที่ผู้สอนปฏิบัติในการประเมินผลผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา